

Nr 86.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tillstånd för förste kanslisekreteraren i lantförsvarsdepartementet Gunnar August Åkerman att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring; given Stockholms slott den 8 februari 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att förste kanslisekreteraren i lantförsvarsdepartementet Gunnar August Åkerman må för rätt till åtnjutande av med hans befattning förenade ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i nämnda departement under tiden från och med den 1 juli 1912 till och med utgången av år 1917.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
8 februari 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson, yttrade härefter:

»Före den 1 juli 1912 var den till lantförsvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli hörande personal i och för ärendenas beredning och föredragning fördelad å två byråer, vardera under ett kansliråd såsom föredragande, och en avdelning med expeditionschefen såsom föredragande. Å var och en av nämnda byråer och avdelning tjänstgjorde en kanslisekreterare.

I proposition (nr 258) till 1912 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att riksdagen ville medgiva, att till arvode åt en extra föredragande och en amanuens i lantförsvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli måtte från och med den 1 juli samma år tillsvidare intill 1913 års utgång av tillgängliga medel utbetalas ett belopp av 9,000 kronor för år räknat, att ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. I det

nämnda proposition bilagda statsrådsprotokollet anförde dåvarande departementschefen, bland annat, att den ökade arbetsbördan inom lantförsvarsdepartementet gjorde det till en oavvislig plikt för honom att till riksdagens prövning hänskjuta frågan om en omedelbar förstärkning av arbetskrafterna inom departementet. Då emellertid utredning påginge angående en omorganisation av Kungl. Maj:ts kansli, ifrågasattes icke att uppföra några nya befattningar å departementets stat, utan ansågs behovet av ökad arbetskraft tillsvidare kunna provisoriskt tillgodoses därigenom, att inom departementet anställdes en extra föredragande jämte en amanuens, vilken senare skulle tjänstgöra såsom biträde åt nämnda föredragande och således närmast hava att fullgöra enahanda åligganden som kanslisekreterare.

Sedan riksdagen bifallit berörda proposition, förordnade Kungl. Maj:t en tjänsteman i lantförsvarsdepartementet att från och med den 1 juli 1912 tillsvidare intill 1912 års utgång i egenskap av amanuens tjänstgöra såsom biträde åt den extra föredraganden inom departementet med skyldighet för honom att fullgöra enahanda åligganden som kanslisekreterare mot åtnjutande av en ersättning av 4,200 kronor för år räknat, därav ett belopp av 1,400 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar.

Liknande medgivande att inom departementet anställa en extra föredragande och ett biträde åt denne har lämnats av följande riksdagar för tiden intill den 1 januari 1918, från och med vilken dag ny lönestat för departementet trätt i kraft. För att bereda ifrågavarande båda tjänstemän löneförmåner mera överensstämmande med dem, som utgingo till motsvarande tjänstinnehavare inom andra avdelningar av Kungl. Maj:ts kansli, medgav 1914 års senare riksdag, att för berörda ändamål finge utgå 10,000 kronor. I överensstämmelse härmed höjdes avlöningen för den tjänsteman, som biträdde den extra föredraganden inom departementet, till 5,000 kronor för år, därav ett belopp av 1,600 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar. Härigenom kom det till denne tjänsteman utgående arvodet att i stort sett motsvara dåvarande kanslisekreterares avlöningsförmåner. I enlighet med framställning under fjärde huvudtiteln i statsverkspropositionen till 1915 års riksdag anvisade riksdagen ifrågavarande avlöningsförmåner på extra stat från och med år 1916.

Den av Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 tillsatta kommitté rörande reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m. (löneregleringskommittén) anförde uti sitt den 15 februari 1917 avgivna be-

tänkande angående reglering av löneförhållanden m. m. vid statsdepartementen i fråga om lantförsvarsdepartementet, bland annat, att i detta departement funnes år 1917 fyra kanslisekreterare, därav tre ordinarie och en extra (= förutnämnda biträde åt den extra föredraganden inom departementet), den sistnämnde med en sammanlagd avlöning av 5,000 kronor. Kommittén, som icke hade något att erinra mot, att den extra kanslisekreterarbefattningen uppfördes å ordinarie stat och i övrigt jämställades med förste kanslisekreterartjänst, förordade, att å lantförsvarsdepartementets stat uppfördes fyra förste kanslisekreterarbefattningar.

Beträffande rätt för befattningshavare att för löneförhöjning tillgodoräkna sig viss förutvarande tjänstgöring yttrade kommittén följande: I en till kommittén remitterad framställning från kommitterade för ämbets- och tjänstemän inom Kungl. Maj:ts kansli hade gjorts gällande, att de amanuenser, som efter den nya löneregleringens ikraftträdande komme att befordras till ordinarie befattningar inom departementen och som under avsevärt lång tid där tjänstgjort som extraordinarier, borde för åtnjutande av ålderstillägg få tillgodoräkna sig någon del av den tid, de i sistnämnda egenskap tjänstgjort. Liknande förmån borde enligt nämnda framställning beredas de amanuenser och kanslisekreterare, som på grund av Kungl. Maj:ts beslut uppehållit mera stadigvarande förordnanden såsom extra föredragande eller såsom vikarier å ordinarie tjänst.

De synpunkter, som här framhållits, kunde förvisso, med hänsyn till de i befordrings- och även andra avseenden ogynnsamma förhållanden, som under en lång tid varit rådande inom statsdepartementen, synas behjärtansvärda och därför till en viss grad förtjänta av beaktande. Emellertid kunde ej förnekas, att ett realiserande av ovanberörda önskemål skulle i olika avseenden kunna medföra konsekvenser, vilka kommittén ej kunde till deras räckvidd överskåda, och funne sig kommittén vid detta förhållande icke kunna förordade vad sålunda ifrågasatts.

I vissa departement tjänstgjorde för närvarande åtskilliga personer såsom extra befattningshavare (extra byråchef, extra kanslisekreterare och extra ordinarie aktuarie), till vilka befattningars uppehållande riksdagen på extra stat år efter år anvisat särskilda medel, motsvarande med vissa »pensionsavdrag» avlöningsförmånerna för ordinarie befattningshavare av samma grader. I fråga om rätt för de å dessa extra befattningar tjänstgörande att för avlöningsförhöjning genom ålderstillägg få tillgodoräkna sig viss tjänstgöringstid före de nya staternas ikraftträdande föreläge enligt kommitténs mening andra förhållanden än

beträffande de i ovan berörda framställning omförmälda befattningshavare.

Rätt att för löneförhöjning tillgodoräkna sig tjänstgöring å dylik tjänst på extra stat hade hittills medgivits i ett flertal särskilda fall och i regel i samband med den extra tjänstens förvandling till ordinarie.

Kommittén funne ett dylikt medgivande för statsdepartementens vidkommande berättigat och förordade, att befattningshavare, som utnämns att från och med de nya lönestaternas trädande i kraft innehava ordinarie tjänst i statsdepartement, måtte för erhållande av löneförhöjning tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före nämnda ikraftträdande på grund av stadigvarande förordnande i departement bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning, kansliråd alltså extra byråchefstjänst och kanslisekreterare, förste eller andre, extra kanslisekreterartjänst samt aktuarie extra ordinarie aktuarietjänst.

I enlighet med berörda synpunkter angående tillgodoräkande av viss förutvarande tjänstgöring för åtnjutande av löneförhöjning godkände 1917 års riksdag vid antagandet av nya ordinarie avlöningsstater för de särskilda statsdepartementen, att tillämpas från och med år 1918, för åtnjutande av de i nämnda stater upptagna avlöningsförmåner vissa villkor och bestämmelser. I fråga om ålderstillägg stadgades sålunda, att befattningshavare, som utnämns att från de nya staternas ikraftträdande eller från och med dag under år 1917 vara innehavare av ordinarie tjänst i statsdepartement, finge för erhållande av löneförhöjning tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i departementet bestritt tjänst av motsvarande lönegrad med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning, kansliråd alltså extra byråchefstjänst och kanslisekreterare, förste eller andre, extra kanslisekreterartjänst samt aktuarie extra ordinarie aktuariefattning.

Andra särskilda utskottet vid 1917 års riksdag, vilket, förutom Kungl. Maj:ts proposition till samma riksdag angående reglering av löneförhållanden m. m. vid statsdepartementen, förehade till behandling två likalydande motioner, väckte den ena inom första kammaren av herr E. Hallin m. fl. och den andra inom andra kammaren av herr E. Kristensson m. fl., däri hemstälts, att riksdagen måtte besluta, att samma rätt i fråga om ålderstilläggs åtnjutande, som i berörda proposition föreslagits skola tillerkännas extra kanslisekreterare, måtte tillerkännas jämväl de tillförordnade kanslisekreterarna, yttrade i sammanhang med att ut-

1917 års
riksdag.

skottet icke ansåg sig böra tillstyrka motionerna följande: »Därest särskilda förhållanden sådant föranleda, torde Kungl. Maj:t icke underlåta att underställa riksdagens prövning, i vad mån ett dylikt medgivande i ett eller annat fall skulle kunna vara av omständigheterna påkallat».

Departements-
chefen.

Enligt den för lantförsvarsdepartementet från och med den 1 januari 1918 gällande stat åtnjuta fyra förste kanslisekreterare ett ålderstillägg å lönen med 500 kronor efter fem års tjänst och ett ytterligare sådant tillägg med enahanda belopp efter tio års tjänst.

Förste kanslisekreteraren Gunnar August Åkerman, vilken tjänstgjort i lantförsvarsdepartementet sedan den 16 januari 1905, har under tiden från och med den 1 juli 1912 till den 19 mars 1915 tjänstgjort såsom biträde åt den extra föredraganden i departementet. Sedan en av departementets ordinarie kanslisekreterare sistnämnda dag förordnats att bestrida tjänsten såsom extra föredragande, förordnades samtidigt Åkerman att uppehålla en kanslisekreterartjänst mot åtnjutande av därmed förenade avlöningsförmåner. Detta förordnande innehade Åkerman intill den 16 januari 1917, från och med vilken dag han förordnats att, mot åtnjutande av särskild ersättning, vara extra föredragande i departementet under år 1917. Den 1 januari 1918 tillträdde han en förste kanslisekreterarbefattning i departementet.

Åkerman har sålunda alltifrån den 1 juli 1912 och intill tiden för den nya lönestatens trädande i kraft den 1 januari 1918 tjänstgjort i lantförsvarsdepartementet såsom extra befattningshavare.

Då ifrågakvarande tjänst såsom biträde åt den extra föredraganden i departementet med hänsyn till såväl det sätt, varpå densamma tillkommit, som ock med befattningen förenade tjänstgöringsskyldighet och löneförmåner måste anses hava varit jämnställd med befattning såsom ordinarie kanslisekreterare, anser jag det vara med rättvisa och billighet förenat, att Åkerman får för rätt att åtnjuta ålderstillägg å innehavande lön tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring såsom extra befattningshavare i departementet alltifrån den 1 juli 1912. Denna åsikt kan sägas hämta stöd jämväl av det förut återgivna, av löneredgeringskommittén gjorda uttalandet i fråga om rätt för vissa befattningshavare att för löneförhöjning tillgodoräkna sig förutvarande tjänstgöring.

Som emellertid de av riksdagen godkända villkoren för att komma i åtnjutande av ålderstillägg efter sin avfattning icke äro tillämpliga i förevarande fall, men å andra sidan sådana särskilda förhållanden föreligga, som andra särskilda utskottet vid 1917 års riksdag torde hava åsyftat, anser jag, att framställning i ämnet bör till riksdagen avlåtas. Jag får för-

denskull hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att förste kanslisekreteraren i lantförsvarsdepartementet Gunnar August Åkerman må för rätt till åtnjutande av med hans befattning förenade ålderstillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i nämnda departement under tiden från och med den 1 juli 1912 till och med utgången av år 1917.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. E. Odhner.